

Jaarverslag 2023

Adviesraad
Sociaal Domein
Leiden

**De Adviesraad Sociaal Domein Leiden
is een adviesorgaan van het college
van burgemeester en wethouders
van de gemeente Leiden.**

Inhoudsopgave

Onderwerp	pagina
1. Voorwoord	4
2. Uitgebrachte adviezen in 2023	6
3. Betrokkenheid bij beleidsontwikkelingen	30
4. Overige activiteiten	34
5. Samenstelling Adviesraad 2023	38
6. Bijlage: Vergaderingen 2023	40

1. Voorwoord

Sinds 2019 heeft de Adviesraad Sociaal Domein Leiden (ASD) de opgave het Leidse College van Burgemeester en Wethouders te voorzien van gevraagd en ongevraagd advies over de vorming van beleid en regelgeving. Dit betreft de werkgebieden van de Participatiewet, de Wet Maatschappelijke Ondersteuning en de Jeugdwet. Zo wordt invulling gegeven aan de wettelijke verplichting om per gemeente cliëntparticipatie te organiseren.

De ASD is er blij mee dat de samenwerking met bestuur en ambtelijke ondersteuning van de gemeente Leiden goed is. Van beide kanten weten we elkaar uitstekend te vinden, er wordt prettig en constructief samengewerkt, met respect voor ieders opgave en de onafhankelijkheid van de ASD.

Ook de lijnen met het werkveld zijn kort. De ASD oriënteert zich continu op wat daar gebeurt, door het afleggen van bezoeken, het bijwonen van evenementen en het organiseren van gericht overleg waar nodig.

Het werkveld verdelen wij onder in verschillende portefeuilles. Per portefeuille zijn er twee of meer ASD-leden die zich ook

proactief opstellen en onderwerpen agenderen. Hierbij mag niet onvermeld blijven dat binnen het bureau van de ASD veel kennis is geborgd, wat een uitstekende basis is voor de ASD-leden om hun werkzaamheden goed te kunnen invullen. In het voorbije jaar heeft de ASD twee themabijeenkomsten met het brede werkveld georganiseerd. In februari was het thema 'Rondkomen in onzekere tijden', in oktober stonden tijdens de bijeenkomst met het thema 'Jeugdzorg: de Leidse situatie', jongeren centraal, met hun kwetsbaarheden en uitdagingen in een moderne maatschappij.

Regelmatig terugkerende thema's in de vergaderingen van de ASD waren: bestaanszekerheid, waaronder in het bijzonder armoede, heldere communicatie van en toegankelijkheid tot de overheid en aanbieders van zorg en inclusiviteit. Veel mensen waren de klap van de pandemie nog niet te boven toen inflatie en de energiecrisis er nog een schepje bovenop deden. En ook al bracht 2023 wat meer stabiliteit, juist als het gaat om Leidenaren in een kwetsbare positie kan het langer duren om zich aan te passen aan de realiteit.

De ASD is een hechte groep van vrijwilligers met een publieke opgave die is vastgelegd in een gemeentelijke Verordening. Een compliment voor de nimmer aflatende inzet van de leden en de prettige onderlinge verhoudingen is hier ook zeker op zijn plaats. De ASD hecht eraan dat binnen de ASD voldoende deskundigheid aanwezig is ten aanzien van de werkgebieden die horen bij de Participatiewet, de Wet Maatschappelijke Ondersteuning en de Jeugdwet. Daar hoort zeker ook ervaringsdeskundigheid bij. Wij mogen ons gelukkig prijzen dat deze in grote mate aanwezig is, in de vorm van adviesraadsleden die zelf deel uitmaken van of ooit behoorden tot een doelgroep en adviesraadsleden die vanuit hun (vrijwilligers)werk veel kennis hebben van het werkveld.

De ASD zal zich ook het komende jaar blijven inzetten om, geworteld in het werkveld, haar adviestaken naar behoren in te vullen.

Kees van Oosten,
 voorzitter

2. Uitgebrachte adviezen in 2023

Hieronder vindt u een samenvatting van de collegevoorstellen, de adviezen en de reactie van het College daarop.

Beknopt overzicht inzake gevraagd advies bij onderzoeksvragen van de Rekenkamer Leiden & Leiderdorp inzake uitvoering schuldhulpverlening onder vastgesteld beleidsplan schuldhulpverlening Leiden-Leiderdorp 2021-2024. Uitgebracht op 9 januari 2023.

Voorstel van de Rekenkamer

“Schuldhulpverlening is een belangrijke taak van de gemeente. De gevolgen van de coronacrisis, de energiecrisis en de hoge inflatie zullen voor veel inwoners te voelen zijn. Mogelijk zullen steeds meer mensen op de schuldhulpverlening aangewezen zijn. Het helpt vaak als gemeenten zo vroeg mogelijk de problemen signaleren en aanpakken. Dat komt ook in het beleid van de gemeenten Leiden en Leiderdorp tot uiting: “eerder, sneller en beter”.

De RKC wil een onderzoek instellen om te kijken of de gemeenten Leiden en Leiderdorp daarin slagen en wat er nog beter kan. Daarbij zal aandacht zijn voor o.a. de gebruikte instrumenten, het beleid voor specifieke doelgroepen, de regierol van de gemeente en het stuk lopen van trajecten.

Aandacht zal er zijn voor de vraag of de stadsbank ook als organisatie (mensen en middelen) klaar is als de vraag om ondersteuning toeneemt.”

Het belangrijkste doel van het onderzoek is om de gemeenteraden zicht te geven op de uitvoering van de schuldhulpverlening in Leiden en Leiderdorp in relatie tot het in 2021 vastgestelde beleid en de recente ontwikkelingen als gevolg van de coronacrisis, de energiecrisis en de hoge inflatie. Daarbij dient de raad inzicht te krijgen in hoeverre op dit beleidsterrein de regels knellen bij het bereiken van de doelstellingen van het beleid.

Advies

1. We adviseren nauwkeurig de objectieve feitelijke beschikbare data en kaders ten aanzien van schuldhulpverlening te verzamelen en in kaart te brengen.
2. We adviseren te kijken naar hoe de situatie in Leiden zich verhoudt tot een gemeente van soortgelijke grootte.
3. We adviseren we de rekenkamer in gesprek te gaan met hulpverleners in de hele keten schuldhulp.
4. Om bij te dragen aan een complete leer- en verbetercyclus, adviseren we de resultaten van klantervaringsonderzoeken van cliënten in het gehele proces schuldhulp te raadplegen.

5. Wij adviseren de rekenkamer gebruik te maken van de informatie die voor deze nog te publiceren tussenevaluatie reeds is opgeleverd. Ten aanzien van de betrokkenheid van de gemeenteraden bij de beleidsbepaling en of de manier waarop voldoende is: het beleidsplan is door de gemeenteraad vastgesteld in 2020 en de beleidsregels dateren uit 2018. In Q4 van 2022 stond de tussenevaluatie over het beleidsplan schuldhulp gepland. Dat zou in deze financiële onzekere tijd voor de gemeenteraad een mooi evaluatiemoment en bijstellingsinstrument zijn geweest.

Reactie van de Rekenkamer ontvangen op 28 februari 2023

- De rekenkamercommissie heeft ervoor gekozen om in het kader van de prioritering de focus te leggen op de kwaliteit van de schuldhulpverlening. Daarbij staat de vraag centraal of de keuzes die gemaakt zijn in het meest recente beleidsplan goed werken. Daarom vinden we het ook van belang om inzicht te krijgen in het resultaat in iedere fase van het schuldhulpproces en de redenen waarom mensen uitvallen in de verschillende fasen. Dit zullen we in de onderzoeksvragen iets duidelijker naar voren laten komen.
- We zullen de mogelijkheid van een vergelijking met andere gemeenten met een

gelijke omvang aan de onderzoekers voorleggen.

- Het advies om gebruik te maken van cliëntervaringen hadden wij reeds in onze onderzoeksvragen opgenomen.
- Wij zijn op de hoogte van de tussenevaluatie. Deze zal in het onderzoek zeker aandacht krijgen.

Opvolging

Op 7 februari 2024 is de Adviesraad geïnterviewd door het bureau dat het onderzoek uitvoert in opdracht van de Rekenkamer. De resultaten van het onderzoek worden op 30 mei 2024 gepresenteerd aan de gemeenteraadsleden van de commissie Werk & Middelen.

Beknopt overzicht inzake gevraagd advies onderzoek Nibud minima effect rapportage (MER) gemeente Leiden. Uitgebracht op 9 januari 2023.

Onderzoeksvoorstel

Nibud doet in opdracht van de gemeente Leiden onderzoek naar de effecten van de landelijke en gemeentelijke regelingen op de financiële positie van inwoners met lage inkomens. De aanleiding voor dit onderzoek is het nieuwe armoedebeleid dat eind 2023 aan de gemeenteraad wordt voorgelegd. In het onderzoek kijkt Nibud

Nibud doet in opdracht van de gemeente Leiden onderzoek naar de effecten van de landelijke en gemeentelijke regelingen op de financiële positie van inwoners met lage inkomens.

naar de bestedingsruimte van verschillende huishoudtypes op zes inkomensniveaus in Leiden en hoe goed zij in 2023 kunnen rondkomen en meedoen. In het onderzoek worden zowel landelijke als lokale maatregelen onder de loep genomen. De landelijke maatregelen die worden meegenomen in het onderzoek zijn onder andere de verhoging van toeslagen, uitkeringen en het minimumloon. Daarnaast worden alle beschikbare Leidse regelingen, zoals de collectieve zorgverzekering en de energietoeslag, in het onderzoek opgenomen.

Advies

1. We adviseren voor een compleet overzicht, inzicht en daarmee effect, alle regelingen die onder het huidige minimaal beleid vallen op te nemen waaronder ook het maatwerkbudget, sport- en cultuurfonds voor volwassenen en jeugd.
2. We adviseren de impact die grote verschillen (in bijvoorbeeld energiekosten) per wijk/buurt kunnen hebben op huishoudens, zelfs wanneer ze tot hetzelfde type behoren, mee te nemen in de rapportage.
3. We adviseren naast dit gestandaardiseerd onderzoek ook kwalitatief verdiepend onderzoek te doen onder de doelgroep.
4. Ten aanzien van het inkomen tot 110% van het WSM adviseren we deze uit het

onderzoek te laten. Over de groep tot 120% van het WSM is al veel info bekend.

5. Nu wordt als huishouden met een zorgvraag alleen voor de alleenstaande AOW gerechtigde gekozen. Evident is dat een zorgvraag en daarmee gepaard gaande kosten voorkomen in alle huishoudtypes. We adviseren dit gegeven mee te nemen in de rapportage.
6. Tevens adviseren we bij huishoudens met een zorgvraag ook de kosten mee te nemen die deze huishoudens kwijt zijn aan eigen risico en aanvullende verzekering.
7. Ten aanzien van de huishoudentype 3: alleenstaande AOW gerechtigde oudere, adviseren we hier specifiek onderzoek te doen naar de AOW gerechtigde met een gekorte AOW.
8. Ten aanzien van het huishoudentype 9: alleenstaande 18-jarige die uit huis woont, adviseren we deze uit de lijst te halen. Als huishoudentype 1 staat al alleenstaanden onder de AOW gerechtigde leeftijd genoemd. De 18-jarige die uit huis woont valt dus ook binnen deze categorie.

Collegereactie ontvangen op 29 maart 2023

- Er kunnen door het Nibud alleen regelingen worden opgenomen die qua vergoeding voor bepaalde voor alle inwoners hetzelfde zijn. De bijzondere

bijstand en het maatwerkbudget betreffen regelingen waarbij het voor elke inwoner gaat om een ander type kosten en kunnen dus niet meegenomen worden.

- Het klopt dat het nogal wat kan uitmaken in je energiekosten of je woont in een wijk of buurt met energiezuinige (huur)-woningen of niet. Het Nibud gaat in principe uit van een woning met energie-label C, maar ze kunnen aangeven wat de meerkosten zijn bij een hoger label, bijvoorbeeld F of G. We hebben gevraagd aan het Nibud om in de MER de meerkosten aan te geven bij een hoger label.
- De Adviesraad stelt kwalitatief onderzoek voor, maar het nadeel van kwalitatief onderzoek is juist weer dat het vaak moeilijk generaliseerbaar is naar de hele doelgroep van het minimabeleid, omdat je in elk huishouden weer specifieke situaties zult tegenkomen die moeilijk generaliseerbaar zijn naar de hele doelgroep.
- Voor het complete beeld, is besloten deze inkomensniveaus aan te houden: 110, 120, 130, 140 en 150% van het sociaal minimum. Dat is ook het advies van het Nibud en dit nemen we over.
- Het Nibud neemt de kosten voor het eigen risico en de aanvullende verzekering mee, voor alle huishoudtypen. Dus dit advies van de adviesraad nemen we over.

- Het Nibud kan niet voor alle huishoudtypes een zorgvraag opnemen. Het Nibud adviseert, net als dat we van plan waren, te kiezen voor een alleenstaande oudere (AOW-gerechtigd) met een zorgvraag. Dus dit advies van de Adviesraad nemen we dus niet over.
- We hebben aan het Nibud gevraagd om een oudere met het inkomen van een AIO-uitkering aan de berekeningen toe te voegen.
- We hebben in Leiden een dekkend systeem om ervoor te zorgen dat jongeren van 18 tot 21 die geen gebruik kunnen maken van de onderhoudsplicht van de ouders, toch over voldoende inkomen beschikken. Daarom hoeven we deze categorie, zoals de adviesraad voorstelt, inderdaad niet op te nemen in de MER. Dit advies van de adviesraad nemen we dus over.

Opvolging

Op 16 mei 2023 heeft het Nibud de resultaten gepresenteerd aan gemeenteraadsleden en andere belangstellenden. De aanbevelingen uit de rapportage zijn meegenomen bij de voorbereidingen van het nieuwe armoedebeleid.

Beknopt overzicht inzake gevraagd advies aangepaste verordening re-integratie in het kader van de wetswijziging Breed Offensief, versie 17 mei 2023. Uitgebracht op 13 juni 2023.

Collegevoorstel

De gemeente Leiden voert de Participatiewet uit. In de Participatiewet staat dat gemeenten verantwoordelijk zijn om mensen naar werk toe te leiden. Hoe de gemeente dit doet, staat in de "Re-integratieverordening Participatiewet 2023 Leiden". De verordening moest worden aangepast vanwege de Wet Breed Offensief. Deze wet zorgt voor meer kansen op werk voor mensen met een beperking. Werkgevers moeten gemakkelijker mensen met een beperking kunnen aannemen. En mensen met een beperking moeten makkelijker aan het werk kunnen gaan en blijven. De gemeente heeft de verordening hierop aangepast.

Advies

1. Het college wil zich richten op de groep mensen met een arbeidsbeperking die wil werken. Het is belangrijk ook niet-willers mee te nemen in de informatieverstrekking.
2. Meer inzet loonkostensubsidie bij reguliere werkgevers. Het lijkt de Adviesraad gezien deze doelstelling wenselijk dat de gemeente in haar aangepaste verordening vastlegt dat de loonkostensubsidies zoveel mogelijk wordt ingezet om mensen uit de doelgroep ook daadwerkelijk met loonkostensubsidie bij reguliere werkgevers in dienst te laten treden.
3. Niet beschut, maar nog in staat om duurzaam in dienst te treden bij reguliere werkgever. De Adviesraad roept het college op specifiek de doelgroep te ondersteunen die te veel verdienpotentieel heeft om in aanmerking te komen voor een beschutte werkplek, maar aan de andere kant (nog) niet in staat is duurzaam in dienst te treden bij een regulier werkgever.
4. Multiproblematiek verkleint de mogelijkheden van burgers echter om via werk in de samenleving te participeren. Geadviseerd wordt een doorbraakteam in te stellen dat het mandaat heeft beslissingen over de diverse domeinen heen te nemen.
5. Re-integratie is niet alleen een kostenpost. Kijk breder en over een langere periode naar de kosten-batenbalans van re-integratievoorzieningen. Maak hiertoe een lange termijn begroting, opdat de gemeente andere keuzes kan maken over de inzet ervan dan als alleen puur naar de kosten gekeken blijft worden.
6. Participatieplaatsen niet laten concurreren met regulier werk. Overweeg een adviescommissie vrijwilligerswerk in te stellen ter preventie van dergelijke situaties als verdringing van regulier werk. Kijk hiervoor naar goede voorbeelden, zoals in de gemeente Rotterdam.

Het college vindt het belangrijk dat alle mensen die onder de doelgroep van de Participatiewet vallen meedoen in de samenleving.

7. Jobcoaching:

- a. Kies niet alleen voor het lichte, maar kies voor het gepaste regime (zeer licht, licht, midden of intensief) dat noodzakelijk is voor de cliënt.
- b. Geef cliënten de mogelijkheid van een klikgesprek met een jobcoach en bied maatwerk bij de duur van jobcoaching.
- c. Bied jobcoaches de mogelijkheid om ook aan jobfinding en ondersteuning in de privésfeer te doen.
- d. Zorg ervoor dat een jobcoach geen handhavende rol heeft.
- e. Verruim de samenwerking met gemeenten zoals Alphen aan den Rijn en Katwijk.
- f. Geef meer ruimte en flexibiliteit aan de inzet van jobcoaching.

8. Toegankelijkheid van de verordening. Maak leesbare, publiek-vriendelijke versies voor de mensen voor wie deze voorzieningen gelden alsmede voor werkgevers.

Collegereactie ontvangen op 27 juni 2023

- Het college vindt het belangrijk dat alle mensen die onder de doelgroep van de Participatiewet vallen meedoen in de samenleving. Wanneer er bewezen sprake is van niet-willen meewerken aan een traject naar werk neemt DZB contact op met de klantmanager om vervolgstappen te bespreken.

- Uitgangspunt in de Participatiewet is dat mensen zoveel mogelijk aan de slag gaan bij reguliere werkgevers en daar waar nodig ondersteund worden. Ook in het Beleidsakkoord Samen leven in Leiden 2022-2026 wordt vermeld dat aandacht moet zijn voorkansengelijkheid, iedereen krijgt een kans om mee te doen, bij voorkeur door een reguliere baan. De verordening gaat daarom uit van loonkostensubsidie bij een reguliere werkgever (artikel 15 van de verordening). DZB voert de re-integratietaken onder de Participatiewet en het gemeentelijk beleid uit. DZB bemiddelt mensen zoveel mogelijk naar reguliere werkgevers, ook mensen die met loonkostensubsidie werken. Wij zullen in de toelichting van de verordening nog eens extra benadrukken dat loonkostensubsidie zo veel mogelijk moet worden ingezet bij een reguliere werkgever.
- Voor de groep mensen met een arbeidsbeperking, die te veel verdien capaciteit hebben voor een beschutte werkplek, maar nog niet bij een werkgever in dienst kunnen treden, biedt DZB een ontwikkeltraject, DZB noemt dit Ontwikkelbanen. Gedurende maximaal 3 jaar kunnen mensen zich ontwikkelen bij DZB en daarna uitstromen naar een baan ergens anders. Als dat niet lukt, wordt alsnog een indicatie Beschut werk aangevraagd.

Deze Ontwikkelbanen zijn bedoeld voor mensen met een indicatie Banenafpraak maar die (nog) niet bij een reguliere werkgever kunnen werken en waarvoor loonkostensubsidie beschikbaar is.

- Multiproblematiek heeft onze aandacht, dit is ook in het Beleidsakkoord gemeente Leiden 2022-2026 te lezen. Er wordt steeds meer samengewerkt met andere organisaties in het sociale domein waarbij gezamenlijk wordt gekeken naar wat nodig is om een drempel weg te nemen zodat iemand een volgende stap kan zetten. Momenteel zijn wij bezig met de ontwikkeling van een aanpak complexe (Multiproblematiek) casuïstiek. De wijze waarop wij domein overstijgend werken en de aanpak Multiproblematiek nemen wij mee in het nieuwe beleidsplan Werk & Participatie. Uw advies om een doorbraakteam in te stellen komt dan nogmaals aan de orde.
- Wij kunnen ons voorstellen dat de verordening dit uitstraalt, maar de middelen voor re-integratie zijn niet onbeperkt. Financiën mogen geen reden zijn om een traject voor een klant niet in te zetten, maar gezocht wordt naar de meest passende voorziening. Er wordt waar nodig maatwerk toegepast. De verordening bevat een aantal juridische bepalingen waar we in de praktijk niet heel snel gebruik van maken, maar wel

achter de hand hebben als dat nodig is. Zo is er tot nu toe ook geen sprake van een budgetplafond. Wij willen de middelen evenwichtig verdelen over verschillende groepen. Ruimhartigheid voor de een mag niet betekenen dat er voor de ander niets meer kan worden ingezet.

- Verdringing op de arbeidsmarkt is onwenselijk, in artikel 4, lid 6 is een bepaling opgenomen over het tegengaan van verdringing. In de toelichting is daarbij een kader weergegeven. De inzet van een adviescommissie zullen wij in overweging nemen. Opgemerkt wordt nog wel dat Participatieplaatsen (bijna) niet worden ingezet. Gemeenten zijn verplicht om de participatieplaats op te nemen in de verordening, maar in de praktijk blijken andere instrumenten beter te werken. Het uitgangspunt is om zo snel en duurzaam mogelijk betaald werk te vinden en dat lukt ook zonder inzet van participatieplaatsen, voorbeelden zijn proefplaatsingen en werkstages. Daar naast zijn er praktijkleerlijnen in verschillende sectoren. Voor sommige mensen is betaald werk echt niet haalbaar. Ook niet parttime of op een beschutte werkplek bij DZB. Dan wordt met hen gekeken naar wat nog wel mogelijk is om mee te doen in de samenleving. Dat kan vrijwilligerswerk zijn.

- Jobcoaching
  - a. In de regio is afgestemd dat intensiteit van de jobcoaching is gebaseerd op het begeleidingsregime licht van het UWV. Uit de praktijk blijkt dat het regime zoals dit nu wordt gehanteerd in de regel voldoende is. Heel incidenteel wordt er een ander regime aangevraagd of een 3de verlenging. Binnen de regionale afspraak die er is over het aanbieden van jobcoaching is er ruimte voor maatwerk.
  - b. Uiteraard vindt altijd een gesprek plaats om vast te stellen of de kandidaat de betreffende consulent ook als jobcoach wil. Is dit niet het geval wordt een andere jobcoach gezocht. Er vindt geen klik-gesprek plaats.
  - c. Wanneer een persoon meer nodig heeft dan jobcoach, ook individuele begeleiding, kan een individuele begeleider op grond van de Wmo worden toegekend.
  - d. De jobcoach heeft geen handhavende rol: mensen die in dienst zijn bij een werkgever hebben geen uitkering, er wordt dan ook niet gehandhaafd.
- Er wordt van de verordening geen publiekversie gemaakt. Wij voorzien dat het niet mogelijk is een versie te maken die op alle punten makkelijk leesbaar is en recht doet aan de specifieke bepalingen uit de verordening. Wel delen we met u het belang van een goede communicatie

hierover. Inwoners worden via folders en de website van DZB op de hoogte gesteld van de mogelijkheden van ondersteuning bij het vinden van een baan of participatiemogelijkheden. Ook vertellen gemeente en DZB de klant over de mogelijkheden van ondersteuning.

Opvolging

De Adviesraad heeft op 3 november een gesprek gehad met de gemeente over de reactie. Onze adviezen worden meegenomen bij het nog nieuw te ontwikkelen Beleidsplan Werk & Participatie. Dit beleidsplan wordt in 2024 aan de gemeenteraad voorgelegd. De verordening is vastgesteld in de gemeenteraadsvergadering van 30 november 2023.

Beknopt overzicht inzake gevraagd advies notitie inrichting monitor sociaal domein 2023, versie 25 juli 2023. Uitgebracht op 24 augustus 2023.

Aanleiding

In januari 2023 heeft een verdiepend overleg over het advies van de Adviesraad uit 2022 plaatsgevonden. Op basis van het gesprek zijn voor de toekomst van de monitor sociaal domein drie scenario's ontworpen. Scenario 1: Opname monitor sociaal domein binnen budgetcyclus. Integratie van een selectie van indicatoren

De gemeente Leiden heeft grote waardering voor de enorme inzet van mantelzorgers in de stad.

uit de monitor sociaal domein 2022 in de budgetcyclus producten (programma-begroting en rekening). Scenario 2: Nieuwe compacte monitor sociaal domein als signaleringsinstrument Compacte monitor met concentratie op het gebruik van voorzieningen die vallen onder de Wmo, Participatiewet en Jeugdwet. Voorzieningen die geregistreerd staan in gemeentelijke registratiesystemen en onder eigen regie voorhanden zijn. Scenario 3: Voortzetten huidige monitor sociaal domein Voortzetten uitvoering monitor conform inrichtingsvoorstel RV (19.0081). De scenario's kennen verschillende voor en nadelen. Om de voor en nadelen goed met elkaar te kunnen vergelijken is een multi-criteria analyse uitgevoerd. De toegepaste criteria volgen uit discussies die hebben plaatsgevonden bij behandeling van de monitor sociaal domein 2020, 2021 en uit opmerkingen van de Adviesraad Sociaal Domein bij de monitor 2022.

Advies

1. De Adviesraad is content met het gegeven dat de gemeente naar aanleiding van ons kritische advies over de concept monitor sociaal domein 2022 heeft besloten opnieuw de opzet van deze monitor te heroverwegen.
2. De voorgelegde notitie bevat een zeer grondige analyse van een aantal scenario's

om gegevens over het sociaal domein beschikbaar te stellen.

3. De uitgevoerde scenario-analyse vinden wij inhoudelijk volledig. De scenario's worden op de juiste criteria en op een juiste manier met elkaar vergeleken. Belangrijk is ook dat de in paragraaf 6 betrokken conclusies navolgbaar uit de scenario-analyse volgen.
4. De Adviesraad deelt dan ook het in deze paragraaf opgenomen voorstel om de monitor te integreren in de beleidscyclus binnen het bijzonder programma doorontwikkeling sociaal domein en voor nu te stoppen met een aparte monitor-rapportage.
5. We begrijpen ook de in paragraaf 6 opgenomen keuze voor de indicatoren uit de monitor sociaal domein 2022 binnen het bijzonder programma doorontwikkeling sociaal domein.
6. Voor de Adviesraad heeft dit 'meegaan' in de in de memo voorgestelde keuze vooral te maken met het feit dat wij het hoe dan ook onwenselijk vinden om door te gaan met de voor 2022 gekozen opzet van de monitor. In deze opzet is, zoals wij eerder hebben aangegeven, de monitor voor de gemeenteraad niet bruikbaar om te faciliteren in haar controlerende en kaderstellende rol.
7. In het beleidsonderzoek wordt er, juist vanwege de in de notitie benoemde

beperkingen van de reguliere evaluatie methoden, steeds meer gewerkt met de zogenaamde realistische evaluatiemethode waarmee het vaak juist wel goed mogelijk is om als onderzoeker tot uitspraken te komen over de aannemelijkheid dat de uitvoering van gemeentelijk beleid bijdraagt aan realiseren van de gewenste outcome voor inwoners. Het 'realistisch evalueren' helpt begrijpen hoe interventies/acties werken, waarom dat zo is, voor wie en in welke context. Belangrijk is echter dat een goede reconstructie van een beleidstheorie ook de input gaat opleveren voor indicatoren waarop tussentijds het beleid kan worden gemonitord.

8. Het is tegen de hiervoor geschetste methodologische bespiegeling op het realistisch evalueren (ook bruikbaar voor het inhoud geven aan monitoren) dat wij de gemeente Leiden graag zouden willen uitdagen om de komende tijd de integrale beleidstheorie achter het brede Leidse sociaal domein beleid (nog eens) goed te reconstrueren. Wij achten de kans namelijk groot dat dit de gemeente veel inzichten gaat opleveren. Ook verwachten wij dat het hiermee beter mogelijk wordt om bruikbare indicatoren te vinden om de gemeenteraad tussentijds inzicht te bieden in de vraag of de uitvoering van het Leidse sociaal domeinbeleid ook

daadwerkelijk bijdraagt aan realiseren van de gewenste outcome voor inwoners van Leiden. Dus of het aannemelijk is dat de uitvoering van het Leidse beleid hierin doeltreffend is.

Opvolging

Het college heeft het voorstel over de toekomstige inrichting van de monitor sociaal domein op 24 oktober 2023 vastgesteld. Op 18 januari 2024 is het voorstel naar de commissie Onderwijs & Samenleving gestuurd. Deze voerde het van de agenda af, omdat zij eerst meer informatie over de monitor en de scenario's wenste. Op 11 april heeft de commissie een presentatie gekregen van de gemeente Leiden. Aanvullend hierop heeft de commissie op 2 mei 2024 een rondetafelgesprek georganiseerd met de Adviesraad, Rekenkamer Leiden en Leiderdorp en de (inmiddels opgeheven) Kwaliteitscommissie Sociaal Domein. Op 30 mei 2024 staat het voorstel weer op de agenda van de commissie Onderwijs & Samenleving.

Beknopt overzicht inzake gevraagd advies concept beleidsplan armoede 2024-2028 'Samen Sterker', versie d.d. 4 juli 2023. Uitgebracht op 1 september 2023.

Collegevoorstel

In 2023 loopt het armoedebeleid 'Meedoen door Maatwerk' 2019-2022 af. Eind 2022 is het beleidsplan met een jaar verlengd tot en met 2023. Deze verlenging gaf het College de kans om de effectiviteit van de armoederegelingen te onderzoeken en snel te reageren op de energiecrisis en inflatiecrisis. Voor dit beleidsplan heeft het College de volgende ambities geformuleerd:

- We zorgen voor maatwerk
- We investeren ongelijk om gelijke kansen te creëren
- We gaan intergenerationele armoede tegen
- We vergroten het gebruik van de regelingen
- We maken het makkelijker om ondersteuning te krijgen
- We pakken armoedebestrijding integraal aan, samen met partners in de stad

Advies

1. We adviseren de landelijke context in de beleidsnota op te nemen en aan te geven waar de gemeentelijke speelruimte zit. Dat maakt duidelijker hoe de gemeente die invult en wat daarvoor de argumenten zijn.
2. We adviseren, juist omdat de grootste oorzaak en dus ook de oplossing op landelijk niveau ligt, dat het college bij de VNG en bij bewindslieden erop aandringt

met spoed structurele verbeteringen door te voeren. Het gemeentelijk beleid is niet bedoeld om landelijke gaten te dichten, dat is geen taak van de gemeente en ze heeft daar niet de bevoegdheden en middelen voor. De 'vervolgshade' (alle problematiek van inwoners ten gevolge van armoede) ligt dan ook nog op het bordje van de gemeente.

3. We adviseren in deze nota te beschrijven hoe de gemeente anticipeert op de voorziene toename van het aantal mensen in armoede. Dit onderdeel wordt door ons namelijk gemist.
4. Uit de nota wordt echter niet duidelijk hoe de gemeente de huishoudens in armoede (integraal) verder nog helpt.
5. Op blz. 33 wordt de Participatiewet genoemd. We adviseren hier als gemeente de beleidsruimte te benutten, zelf actie te ondernemen en een minder afwachtende houding aan te nemen. De gemeente heeft namelijk mogelijkheden eigen beleid te voeren, te anticiperen op de genoemde wijzigingen, te experimenteren, de randen op te zoeken of er beargumenteerd overheen te gaan. We adviseren hierbij te kijken naar goede voorbeelden bij andere gemeenten, zoals: bijverdienen laten lonen, uitstroom belonen, nadenken over het dichten van de armoedeval en vrije bestedingsruimte.

6. In eerdere 'ronde tafel' besprekingen over armoede en schuldhulpverlening is door de gemeente voorgesteld om gezamenlijke trainingen te houden, om alle partijen dezelfde informatie te geven over regelingen etc. en over wie wat doet. Wij adviseren deze goede voornemens in daden om te zetten.
7. Vanuit het oogpunt toegang tot informatie voor inwoners laagdrempelig te laten zijn, adviseren we digitale tools als de op blz. 43 genoemde 'Bereken uw recht' en 'NIBUD-tools' door de intermediaire organisaties te laten gebruiken. Inwoners weten veelal niet dat deze tools bestaan en vervolgens is de vraag of ze deze juist kunnen bedienen.
8. We zijn positief over het voornemen in de wijken een loket financieel advies en geldzaken te organiseren. Het is een goede manier om alle genoemde fondsen, regelingen etc. onder één dak te krijgen. En tevens om daarmee de aanvragen van al die fondsen/regelingen etc. te vereenvoudigen. Het succes van dit loket staat of valt met het direct aanpakken van het probleem waarmee de inwone komt. We adviseren daarbij doorverwijzing naar andere, extra loketten te vermijden.

Collegereactie ontvangen op 10 oktober 2023

- Armoede is inderdaad een landelijk probleem en het rijk kan hier veel in

vloed op uitoefenen, bijvoorbeeld in het vaststellen van de hoogte van de bijstand en het minimumloon. Gemeentelijk armoedebeleid vangt op daar waar landelijk beleid onvoldoende soelaas biedt. We zullen de inleiding aanpassen om hier meer aandacht aan te besteden.

- Dit zullen we zeker meenemen en blijven doen.
- We gaan dit doen door de regelingen uit te breiden en in te zetten op het vergroten van het bereik en gebruik van de regelingen. We hebben dit nu explicieter opgenomen in de inleiding van het beleidsplan, zodat ook duidelijk wordt hoe dit armoedebeleid verschilt van het oude beleidsplan.
- Het hoofdstuk Hoe gaan we dat doen? Gaat in op wat we nog meer gaan doen, behalve alleen het beschikbaar stellen van de regelingen.
- De gemeente zoekt deze ruimte al vaak op en dit zullen we expliciet benoemen in het beleidsplan. Voorbeelden zijn het vrijlaten van giften samenwonen op proef.
- Dit zal meegenomen worden in het uitvoeringsplan.
- Deze tools kunnen zowel door inwoners als organisaties gebruikt worden. We zullen deze tools komende tijd onder de aandacht brengen bij hulpverlenende organisaties.
- We zullen dit meenemen in de vormgeving van de loketten.

Opvolging

Het stuk is geamendeerd en met 12 moties aangenomen in de vergadering van de gemeenteraad op 1 februari 2024. In 2024 wordt de Adviesraad betrokken bij uitwerking van het beleidsplan.

Beknopt overzicht gevraagd advies concept Leidse visie gelijke kansen 2023, versie 27 juni 2023. Uitgebracht op 1 september 2023.

Collegevoorstel

De gemeente werkt aan een sociaal en duurzaam Leiden, waar mensen zich thuis voelen en zichzelf kunnen zijn. Waar kinderen zorgeloos naar school kunnen gaan en gelijke kansen krijgen. Voortbordurend op de ingezette koers van de afgelopen jaren en de visie sociaal domein 'Iedereen telt mee en doet mee' (2019), heeft Leiden de ambitie om te werken aan kansengelijkheid benadrukt in het Beleidsakkoord 2022-2026 'Samen leven in Leiden. Zeker in deze tijd is dat belangrijk. In Nederland is er in toenemende mate sprake van kansenongelijkheid, versterkt door de verschillende crises (corona, energie, inflatie) waar we mee te kampen hebben. In Leiden zitten in een klas van 30 kinderen, gemiddeld drie kinderen die in armoede leven. Dit belemmert de kansen van deze kinderen. Met het vaststellen van deze Leidse Visie Gelijke Kansen

2023 geeft het college invulling aan de ambitie om te werken aan kansengelijkheid.

Advies

1. Omdat de visie heel algemeen is opgesteld, kijken we uit naar de uitwerking in het aangekondigde plan van aanpak.
2. Wij adviseren u bij het plan van aanpak aandacht te hebben voor duidelijkheid en vindbaarheid van de interventies en dubbelingen te voorkomen.
3. De visie is als document voor ons moeilijk te doorgronden. We adviseren gebruik te maken van duidelijk taalgebruik, zoals de gemeente Leiden met ondertekening van de 'Duidelijke taal deal' in februari 2022 heeft toegezegd.
4. Paragraaf 5.3 Verbinden, blz. 12: 'We werken vanuit netwerken... onder andere via het organiseren van bijeenkomsten om samen te werken en elkaar te inspireren.' Wij waren in de veronderstelling dat reeds een dergelijke netwerk organisatie door de gemeente gefaciliteerd werd en al 'diverse bijeenkomsten' worden georganiseerd. We vragen ons af wat het concrete doel van deze organisatie is. We adviseren in het plan van aanpak concrete doelen t.a.v. deze netwerk-organisatie te formuleren.

Collegereactie ontvangen op 24 oktober 2023

- Na vaststelling van de Leidse Visie Gelijke Kansen door de gemeenteraad zal het College een uitvoeringsplan Leidse Gelijke Kansen Aanpak opstellen.
- Juist door verbinding te leggen willen we het duidelijker en overzichtelijker maken voor de inwoner. Vandaar ook de nadruk op 'vereenvoudiging' in de Leidse Visie Gelijke Kansen 2023. Ook wij zien dat er veel aanbod is met het risico daarbij dat het onduidelijk wordt. De Leidse Visie Gelijke Kansen 2023 dient als paraplu, als overkoepelende visie op gelijke kansen waaronder alle zaken vallen die daar direct mee te maken hebben. Allereerst vanuit armoede- en onderwijsbeleid. In het uitvoeringsplan Leidse Gelijke Kansen Aanpak hebben we extra aandacht voor de duidelijkheid en vindbaarheid van de interventies. Daarin zullen we ook duiden of de actie bijvoorbeeld geborgd zit binnen het armoedebeleid of het onderwijsbeleid. Zodoende hopen we met deze visienota juist verwarring weg te nemen.
- We hebben de specifieke zinsnede waarnaar verwezen wordt aangepast. Daarnaast hebben we de visie gecontroleerd op 'duidelijke taal' en waar mogelijk aangepast.
- In het uitvoeringsplan Leidse Gelijke Kansen Aanpak zullen we expliciete

aandacht hebben voor uw gegeven advies: formuleren van concrete doelen ten aanzien van deze specifieke netwerk-organisatie die genoemd wordt. In Leiden is al zeer veel aanwezig. Het is daardoor niet altijd even efficiënt of effectief op het vlak van overleg en netwerk. Vanuit het veld is hier een duidelijke roep om de gelijke kansen-vergaderdruk te verlagen en de effectiviteit van netwerken rond kansengelijkheid te verhogen. In nauwe samenwerking met het brede (onderwijs)veld en de maatschappelijke partijen zullen we dit verkennen en verder duiden (lees, doelen stellen en afspraken maken vanuit onze verbindende rol). Hierbij staat centraal dat het gaat om een organisatie overstijgend netwerk waarin niet één organisatie centraal staat, maar waar organisaties en professionals op een open en gelijkwaardige manier samenwerken aan gelijke kansen.

Opvolging

De visie is met een amendement en een motie aangenomen in de gemeenteraadsvergadering van 30 november 2023. In maart 2024 heeft de Adviesraad een werksessie gehad met de gemeente over het uitvoeringsplan.

De regiovisie is een richtinggevend document met beleidsdoelen en ambities die passen bij de aanpak in regio Hollands Midden en die aansluit bij landelijke ontwikkelingen.

Beknopt overzicht inzake gevraagd advies concept regiovisie aanpak huiselijk geweld Hollands Midden 2024-2028, versie 1.1 d.d. 24 mei 2023. Uitgebracht op 15 juli 2023.

Collegevoorstel

Gemeenten zijn wettelijk verantwoordelijk voor de aanpak van huiselijk geweld en kindermishandeling. Gemeenten stellen periodiek een regiovisie op om richting te geven aan de aanpak huiselijk geweld in de regio. De huidige Regiovisie Geweld hoort nergens thuis - Regiovisie Hollands Midden voor de aanpak en bestrijding van huiselijk geweld en kindermishandeling 2019 -2023 loopt ten einde. Daarom is een nieuwe regiovisie opgesteld, die hierop voortbouwt. De regiovisie is een richtinggevend document met beleidsdoelen en ambities die passen bij de aanpak in regio Hollands Midden en die aansluit bij landelijke ontwikkelingen. In de visie zijn onder andere de ambities van het landelijke Toekomstscenario Kind- en Gezinsbescherming meegenomen. Geweld hoort nergens thuis, maar toch is huiselijk geweld het grootste geweldsprobleem in onze samenleving. De aanpak van huiselijk geweld is een complexe opgave waarin veel partijen een rol hebben. Een effectieve aanpak kan alleen door een gezamenlijke inspanning van inwoners, professionals en gemeenten worden bereikt.

Advies

1. Wij adviseren de genoemde intenties in deze visie t.a.v. eenvoudiger hulpverlening waarin de vraag centraal staat en gezins- en systeemgericht werkt, concreet te maken in het uitvoeringsplan daarbij wordt aangegeven welke aanpak hiervoor nodig is.
2. Geef aan waarop de keuzes voor deze visie gebaseerd zijn: welke ervaringen en inzichten liggen hieraan ten grondslag.
3. Advies om een strakker beleid te voeren op 1G1P1R met de suggestie om per gezin een gezinscoach of systeemcoach in te zetten. Na 8 jaar decentralisatie en transformatie kost het blijkbaar de hulpverlening nog steeds veel moeite om 1G1P1R te organiseren en uit te voeren.
4. Wij adviseren u soepel om te gaan met de meldcode. Er is nog te veel sprake van handelingsverlegenheid. Wij zijn dan ook benieuwd naar uw aanpak van professionals die niet durven te melden. Hoe gaat u hen hierbij ondersteunen?
5. Wij adviseren u na te gaan welke andere (contact)beroepen en ontmoetingsplekken kunnen worden benut als signaalpunten.
6. U wilt een maatschappelijk gesprek en bewustzijn op gang brengen. Wij zijn benieuwd naar de concretisering hiervan. Daarbij adviseren we aandacht te hebben voor: de hoge drempel zowel praktisch als mentaal die slachtoffers moeten

slechten om aangifte te doen, een duidelijke beleidslijn ten aanzien van bescherming tegen daders door bijvoorbeeld politie en hulpverlening direct in te schakelen en het adequaat terugkoppelen van signalen binnen hulpverlenende instanties en tussen instanties onderling.

7. U stelt een groot belang in preventie. Wij onderschrijven dit voornemen. Ook hier adviseren we deze voornemens te concretiseren. Daarbij adviseren we u aandacht te hebben voor twee feiten op basis van onderzoek:
- Huiselijk geweld komt in alle lagen van de bevolking voor. De meeste cases die bij Veilig Thuis ingebracht worden zijn van huishoudens met een lage SES. Wij adviseren u echter tevens meer aandacht te besteden aan huiselijk geweld en kindermishandeling in huishoudens met een hogere SES.
  - U weet ongetwijfeld dat uit onderzoek blijkt dat ongeveer 70% van de kinderen in huishoudens waar sprake is van huiselijk geweld, misbruik, psychiatrische en/of verslavingsproblematiek bij ouders, de geschiedenis zicht herhaalt: de zogenaamde intergenerationale overdracht. Wij adviseren u nadrukkelijk in het preventieplan hieraan aandacht te besteden. We adviseren hierbij een link te leggen met de nog vast te stellen nota armoedebeleid Leiden 2024-2026 'Samen Sterker', waarin het voornemen wordt

beschreven intergenerationale armoede en daarmee multiproblematiek tegen te gaan.

- Wij adviseren u om de regie vanuit de gemeente strakker te organiseren: dichter op de wijken.
- Wij adviseren u om voor de uitvoering van praktische knelpunten waar gemeenten vaak tegenaan lopen, gebruik te maken van goede voorbeelden in het land. Bijvoorbeeld op het gebied van verbeteren van samenwerking tussen professionals gebruik te maken van de frustratiewijzer.

Collegereactie ontvangen op 11 augustus 2023

- Aan de vastgestelde visie wordt inderdaad een uitvoeringsplan gekoppeld. De intenties zijn uitdrukkelijk onderdeel van het Toekomstscenario Kind- en Gezinsbescherming. De verbinding met dit Toekomstscenario wordt in de nieuwe versie nadrukkelijker gemaakt. Dit toekomstscenario vraagt inderdaad heel wat van hulpverlenende instanties. In Holland Rijnland is een projectleider aangesteld voor het Toekomstscenario. Samen met relevante partners wordt gewerkt aan het ontwikkelen van de nieuwe werkwijze. De daaruit voortvloeiende activiteiten komen ook terug in het uitvoeringsplan. Deskundigheidsbevordering maakt hier zeker deel van uit.

- De keuzes zijn deels gebaseerd op nieuwe ontwikkelingen, zoals het Toekomstscenario Kind- en Gezinsbescherming en andere landelijke ontwikkelingen en opgaven. Deels zijn het onderwerpen uit de huidige visie die nog aandacht behoeven. In de nieuwe versie hebben we een korte evaluatie van de huidige regiovisie toegevoegd. Daarin was o.a. specifiek aandacht voor mensenhandel, loverboys, eengerelateerd geweld en ouderenmishandeling, financiële uitbuiting en complexe scheidingen. Deze vormen zullen terugkomen bij 5.3 'speciale aandacht', omdat het vormen zijn waar specifieke expertise voor nodig is en blijft.
- 1G1P1R heeft onze aandacht en in de nieuwe versie gaan we concreter in op wat dit dan precies betekent. Dit is ook weer nauw verbonden met het Toekomstscenario, waarin een contactpersoon voor het gezin langdurig betrokken blijft tot het veilig is. De inzet van de gezinscoach en systeemcoach is een uitwerking die meer in een uitvoeringsplan past.
- Meldcode. Professionals ervaren inderdaad drempels als het gaat om gespreksvoering bij het volgen van de meldcode. Daarom is een doelstelling van de regiovisie professionals hierin te ondersteunen. De precieze uitwerking van de ondersteuning zal per doelgroep

anders zijn en wordt meegenomen in het uitvoeringsplan.

- Advies om na te gaan welke andere (contact)beroepen en ontmoetingsplekken kunnen worden benut als signaalpunten. We zullen dit indien mogelijk meenemen bij het opstellen van het uitvoeringsplan. Nu al worden medewerkers van gemeenten met veel publiekscontacten, zoals medewerkers van Werk en Inkomen en Schuldhulp getraind in signaleren en bespreekbaar maken van huiselijk geweld.
- Advies om aandacht te hebben voor de hoge drempel om aangifte te doen, een duidelijke beleidslijn t.a.v. bescherming tegen daders door bijvoorbeeld politie en hulpverlening direct in te schakelen en het adequaat terugkoppelen van signalen binnen hulpverlenende instanties en tussen instanties onderling. Dit is een belangrijk onderdeel van de samenwerking van verschillende (veiligheids) partijen. Hier is aandacht voor in de uitvoering, o.a. in het programma Veiligheid Voorop en in de aanpak van stalking.
- Advies om voornemen 'preventie' te concretiseren. Hierbij specifiek aandacht voor:
  - Alle lagen van de bevolking (en dus ook hogere SES).
  - Intergenerationale overdracht.

In de nieuwe versie zijn de doelstellingen geconcretiseerd. Naar aanleiding van opmerking dat geweld in alle lagen van de bevolking voorkomt hebben we dit toegevoegd. Ook hebben we in de nieuwe versie wat meer aandacht voor inter-generationale overdracht. De regiovisie geldt voor de hele regio Hollands Midden. Het is daarom niet passend om in het stuk de link te leggen met het armoedebeleid van Leiden. Wel hebben we de relatie met armoede benoemd. In Leiden zullen we in de uitvoering de link met armoedebeleid uiteraard wel leggen.

- Ten aanzien van de adviezen om de regie vanuit de gemeente strakker te organiseren en om gebruik te maken van goede voorbeelden in het land geldt dat we voor beide onderdelen aandacht hebben in het uitvoeringsplan.

Opvolging

De zienswijze van de gemeente Leiden, met een amendement t.a.v. femicide is op 21 december vastgesteld in de gemeenteraad. De regiovisie is vastgesteld in de gemeenteraadsvergadering van 16 mei 2024.

3. Betrokkenheid bij beleidsontwikkelingen

Onafhankelijke cliëntondersteuning

De gemeente Leiden nam in 2021 en 2022 deel aan het koplopersproject onafhankelijke cliëntondersteuning (OCO). Na een aantal gesprekken met de kerngroep (waar naast de gemeente de Adviesraad, MEE en Lumen deel van uitmaken) en twee bijeenkomsten met maatschappelijke partners en organisaties, heeft de gemeente eind 2022 een document met uitgangspunten opgesteld voor de invulling van de OCO in Leiden. Ambities in de opgaaf aan uitvoerende partijen zijn: de vindbaarheid en bekendheid van de OCO vergroten met hierbij extra aandacht voor de doelgroep jongeren. Een andere ambitie is verbeteren van de toegankelijkheid van de OCO door levensbreed en voor alle doelgroepen ondersteuning te bieden.

De Adviesraad heeft in september 2023 een updategesprek met de gemeente Leiden gehad. De doorontwikkeling van de onafhankelijke cliëntondersteuning vindt over de jaren 2024 en 2025 plaats.

Armoede en minimabeleid

Vanaf oktober 2023 neemt de Adviesraad deel aan bijeenkomsten van de taskforce armoede die om de zes weken plaatsvinden. Tijdens deze bijeenkomsten vindt informatie-uitwisseling plaats over reguleringen en voorzieningen, het gebruik

hiervan en worden er signalen met elkaar gedeeld. De taskforce armoede wordt gevormd door zo'n 20 organisaties uit de hoek van welzijn, zorg en wonen in de gemeente Leiden. Deze groep is in 2022 ontstaan naar aanleiding van de snel stijgende energieprijzen en de hieruit vloeiende gevolgen voor de doelgroepen van deze organisaties.

In april 2023 is in een gesprek met de Adviesraad door de gemeente Leiden een toelichting gegeven op het communicatieplan rondom armoede en de campagne 'Moeite met rondkomen'. In dit gesprek heeft de Adviesraad aanbevelingen gegeven ten aanzien van het bereik van de reguleringen door de doelgroep en gebruik daarvan.

Sterke sociale basis

In maart 2023 is door 'Leren met de stad' in opdracht van de gemeente Leiden het evaluatierapport opgeleverd ten aanzien van de vernieuwde subsidieaanvraagprocedure voor vrijwilligersorganisaties bij partners van de Sterke sociale basis: Inluzio Leiden, Sol netwerk Leiden en BuZz. De Adviesraad heeft dit rapport bij navraag toegezonden gekregen en kennisgenomen van de inhoud. In het rapport staat o.a. dat de onduidelijkheden in rolverdeling tussen de SSB partners en de

gemeente zorgt bij veel van de vrijwilligersorganisaties voor moeilijkheden bij het doen van de subsidie aanvragen. Ook vinden vrijwilligersorganisaties het lastig dat de welzijnspartners gaan over de geldverstrekking, terwijl ze eigenlijk ook partners zijn. In het rapport worden aanbevelingen geformuleerd ten aanzien van duidelijke communicatie van de rolverdeling tussen de verschillende partijen, transparantie wat betreft subsidiebedragen per vrijwilligersorganisatie, het duidelijker maken en versimpelen van de subsidieaanvraagprocedure en een vraaggerichte invulling van de jaarlijkse bijeenkomsten met de welzijnspartners en vrijwilligersorganisaties.

De Adviesraad neemt deze informatie mee bij de monitoring van de uitvoering van de Sterke sociale basis. In 2024 vindt een tussenevaluatie plaats waarbij de Adviesraad betrokken wordt.

Implementatie Breed Offensief

De Adviesraad heeft in maart een gesprek gehad met wethouder Werk & Inkomen, Cultuur en Energie, Yvonne van Delft over de invoering van maatregelen die horen bij het Breed Offensief.

Ook is gesproken over de beleidskoers van werk en inkomen voor de komende drie jaar en de belangrijkste uitdagingen hierin,

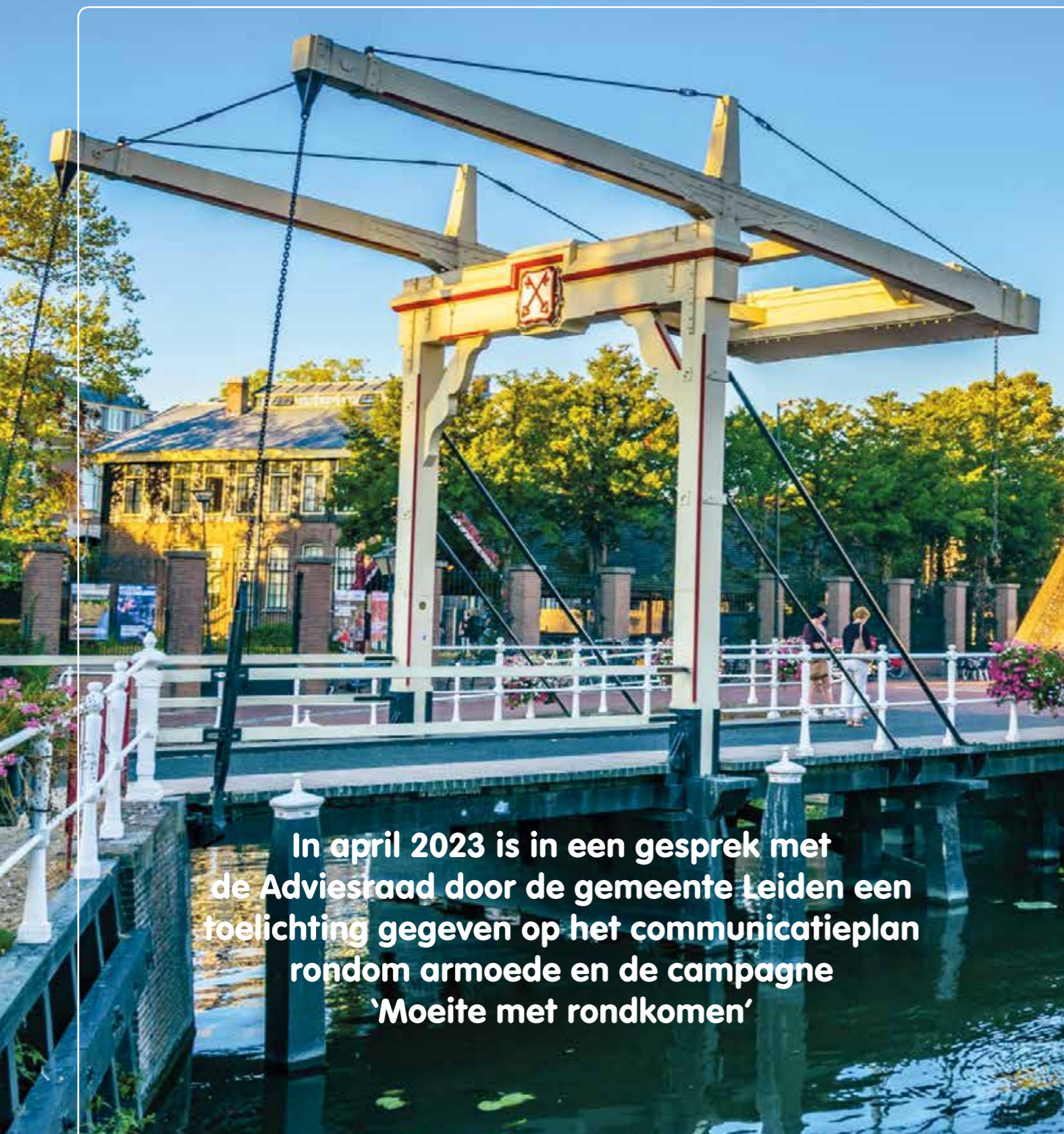
zoals het dichter bij elkaar brengen van economie en arbeidsmarkt, de hervorming van de arbeidsmarktregio en de toekomstvisie van DZB: hoe kun je DZB ontwikkelen en financieel gezond houden ondanks teruglopende subsidie van de overheid.

Toekomstvisie DZB

In juni en november heeft de Adviesraad gesproken met de directie van DZB over de stand van zaken implementatie toekomstvisie DZB. Andere onderwerpen die aan bod kwamen: de uitkomsten van het tevredenheidsonderzoek onder medewerkers, de nieuwe CAO Sociale Werkvoorziening en de doorstart van grand café De Stal, onderdeel van DZB.

Visie op Dienstverlening

Naar aanleiding van ons advies over de Visie op Dienstverlening in 2022, monitort de Adviesraad de uitwerking hiervan in het programmaplan. Ook in 2023 vond er een updategesprek plaats met de gemeente Leiden. Aandachtspunt voor de Adviesraad bij de uitwerking is het tijdig betrekken van ervaringsdeskundigen uit verschillende doelgroepen en deze input gebruiken voor het toegankelijk maken van de dienstverlening.

In april 2023 is in een gesprek met de Adviesraad door de gemeente Leiden een toelichting gegeven op het communicatieplan rondom armoede en de campagne 'Moeite met rondkomen'

Convenant bewindvoerders

In het kader van monitoring van het uitvoeringsplan schuldhulpverlening, heeft de Adviesraad in januari een gesprek gehad met de gemeente over de uitkomsten van de evaluatie en bijstelling van het convenant samenwerking gemeenten Leidse regio met bewindvoerders.

Mantelzorg

Naar aanleiding van ons ongevraagde advies over mantelzorgondersteuning uit 2022, is door Inluzio Leiden, opdrachtnemer ten aanzien van ondersteuning van mantelzorgers, opvolging gegeven aan het advies ten aanzien van ophalen van ervaringen van mantelzorgers. De Adviesraad had in november een gesprek met Inluzio over de voorlopige resultaten van het onderzoek en het vervolg hierop.

4. Overige activiteiten

Contacten met het brede werkveld

Ook in 2023 heeft de Adviesraad op verschillende momenten en op diverse manieren contact gelegd en onderhouden met organisaties in het sociale domein in Leiden om op de hoogte te blijven van ontwikkelingen en informatie met elkaar uit te wisselen.

Themabijeenkomsten

De Adviesraad organiseert met en voor zijn brede werkveld 1 à 2 keer per jaar een themabijeenkomst. In 2023 waren er themabijeenkomsten in februari en oktober. Deze bijeenkomsten werden gemiddeld bezocht door zo'n 40 deelnemers.

De bijeenkomst in februari met de titel 'Rondkomen in onzekere tijden', haakte in op het ongevraagde advies uit 2022 van de Adviesraad over armoedebeleid. Frank Mittertreiner en Gerrie Corino van de Voedselbank Leiden, gaven een interessante presentatie over het reilen en zeilen bij de Voedselbank, opvallende zaken en ontwikkelingen. Er volgde een geanimeerde discussie met de zaal, waar wethouder Kansengelijkheid, Jeugd & Onderwijs, Abdelhaq Jermoumi ook deel van uitmaakte.

De bijeenkomst in oktober met de titel 'Jeugdhulp: de Leidse situatie', zoomde met de inleiding door Annemarije van Overschot van Jeugdteams Leidse regio in op de huidige stand van zaken, de ontwikkelingen en gewenste veranderingen die de hervormingsagenda Jeugd in Leiden teweeg moet brengen. Hierop interviewde wethouder Kansengelijkheid, Jeugd & Onderwijs, Abdelhaq Jermoumi een drietal jongeren die ervaring hebben met verschillende vormen van Jeugdhulp. Het verhaal van deze jongeren maakte veel indruk op de deelnemers in de zaal en zorgde voor interactie. Peer van der Helm, lector aan de Hogeschool Leiden en bijzonder hoogleraar aan de UvA, als laatste spreker, schetste een indringend beeld van de gevolgen van het huidige beleid voor jongeren in de gesloten jeugdzorg en gaf voorbeelden hoe het anders kan. Hiermee motiveerde hij zijn oproep om de kwaliteit van de jeugdzorg te verbeteren.

Stadsbrede overleggen

Adviesraadsleden nemen deel aan verschillende overlegstructuren met (vrijwilligers) organisaties zoals het overleg met juridische ketenpartners, bijeenkomsten van de taskforce armoede, het Platform langer zelfstandig wonen, de overleggen in het

kader van Sportakkoord II en de Von Münchhausen bijeenkomsten.

Overige contacten en activiteiten met het brede werkveld

Een greep uit de overige contacten in 2023:

- Met de medebewoners van diaconaal centrum De Bakkerij, is regelmatig contact tijdens het wekelijkse koffiemoment of de jaarlijkse bewonerslunch en nieuwjaarsontmoeting die de diaconie faciliteert en organiseert.
- Op 14 april vond een kennismaking plaats met Serviceorganisatie Zorg Holland Rijnland: de nieuwe bedrijfsvoeringsorganisatie voor gemeenten in Holland Rijnland ten aanzien van jeugdhulp.
- Met de gemeenteraadsleden van de commissies Onderwijs & Samenleving en Werk & Middelen vond op 25 mei een kennismakingsgesprek plaats.
- Uiteraard ontbrak de Adviesraad niet bij het afscheid van burgemeester Henri Lenferink op 31 augustus.
- Tijdens de jaarlijkse vredesontmoeting op 21 september met het thema 'Onvrede en nu?' heeft de Adviesraad een bijdrage geleverd in de vorm van een overweging op het thema gerelateerd aan het werk van de Adviesraad.
- Tijdens de week van de gelijke kansen, op 7 november, heeft de Adviesraad

meegespeeld met het levensgrote gezelschapsspel 'Wij zijn de stad'.

- Op 1 december vond een wederzijdse kennismaking plaats met het Oogcafé Leiden.

Kennis en deskundigheid

Adviesraadsleden nemen deel aan diverse bijeenkomsten om op de hoogte te blijven van ontwikkelingen in het sociaal domein en om hun deskundigheid te vergroten. Zo werd in 2023 deelgenomen aan o.a. de achterbanoverleggen van het Platform Gehandicapten Leiden, diverse webinars van de koepel Adviesraden Sociaal Domein, de Hannie van Leeuwenlezing van de koepel, een bijeenkomst over keuzes in de laatste levensfase, georganiseerd door het Ouderenberaad Zuid-Holland noord, Inluzio, de KBO en de LVvM. Adviesraadsleden namen deel aan het Leidse Sportcafé en brachten een bezoek aan het DZB café. Verder werden webinars en workshops van de onderzoeksafdeling van de gemeente Leiden 'Leiden in Cijfers' gevolgd en bijeenkomsten van Movisie, de VNG, Divosa en het Kennisplatform Inclusief Samenleven bijgewoond. Ook legde een delegatie van de Adviesraad een werkbezoek af bij stichting Lumen Holland Rijnland.

Adviesraadsleden nemen deel aan diverse bijeenkomsten om op de hoogte te blijven van ontwikkelingen in het sociaal domein en om hun deskundigheid te vergroten.

Regionale bijeenkomsten

Voorzitters van adviesraden in de regio komen twee keer per jaar samen om actuele zaken in de diverse gemeenten te bespreken. De deelnemende adviesraden zijn van de gemeenten Kaag en Braassem, Leiden, Leiderdorp, Oegstgeest, Voor- schoten en Zoeterwoude. Onderwerpen en thema's waarover in 2023 gesproken is: Regiovisie Huiselijk Geweld en Kindermis- handeling HM 2024-2028, de Omgevings- visie, werving van adviesraadsleden, contacten met het werkveld en toezicht Wmo.

Website

De website van de Adviesraad wordt goed bijgehouden. Hierop zijn o.a. onze uitgebrachte adviezen te lezen, verslagen van de themabijeenkomsten met het brede werkveld te raadplegen en worden berichten geplaatst ten aanzien van actualiteiten en ontwikkelingen in het sociaal domein. De URL is www.adviesraadsociaaldomeinleiden.nl

5. Samenstelling Adviesraad 2023

Voorzitter en leden

Dhr. C. van Oosten
 voorzitter

Mw. C. Angenent
 lid

Dhr. B. Berkhout
 lid

Mw. Y. Bommeljé
 lid en penningmeester

Dhr. N. van Wijk
 lid

Dhr. E. Wolters
 lid

Dhr. R. Wouters
 lid

Dhr. B. Hoenen
 lid

Dhr. J.D. Hogendoorn
 lid en plaatsvervangend
 voorzitter

Mw. E. Mulder
 lid

Dhr. J. van Oostrom
 lid

Bureau

Mw. Y. Tel
 beleidsmedewerkster

Notulen

Mw. E. Spierenburg-Jansen
 Derian notuleerservice

6. Bijlage: Vergaderingen 2023

De volgende onderwerpen zijn behandeld in de vergaderingen van de Adviesraad:

19 januari

- Publieke gezondheid Hecht | GGD Hollands Midden over het creëren van gelijke kansen op gezondheid in de regio
- Voorbereiden themabijeenkomst brede werkveld 9 februari
- Herbenoemingen leden Adviesraad
- Onaangekondigde huisbezoeken bij mensen in de bijstand

9 februari

Themabijeenkomst 'Rondkomen in onzekere tijden' met het brede werkveld van de Adviesraad. De Voedselbank Leiden e.o. hield een presentatie, wethouder Kansengelijkheid, Jeugd & Onderwijs, Abdelhaq Jermoumi was aanwezig, en er was een levendige discussie tussen en met de deelnemers in de zaal.

23 februari

- Statuten stichting middelen Adviesraad Sociaal Domein Leiden
- Terug- en vooruitblik themabijeenkomst brede werkveld
- Stijgende energielasten sportaccommodaties
- Inclusief beleid van sportverenigingen

23 maart

- Onverzekerdheid van mensen in een kwetsbare positie
- Terugblik gesprek met wethouder Van Delft op 8 maart over implementatie Breed Offensief

23 mei

- Concept jaarverslag en jaarrekening Adviesraad 2022
- Evaluatie beleidsplan Werk en Participatie en concept aangepaste verordening re-integratie
- Voorbereiden kennismaking gemeenteraadsleden commissies Werk & Middelen en Onderwijs & Samenleving
- Taakomschrijving beleidsmedewerker

27 juni

- Concept werkplan en begroting Adviesraad 2024
- Regiovisie Huiselijk Geweld en Kindermishandeling 2024-2028
- Monitor Sociaal Domein, uitwerking scenario's

5 september

- Voorbereiden themabijeenkomst jeugd
- Diversiteit in de Adviesraad
- Planning van werkbezoeken door de Adviesraad

10 oktober

- Stand van zaken uitvoering werkplan 2023
- Leidse visie gelijke kansen
- Omgevingswet

11 oktober

Themabijeenkomst Jeugdhulp met het brede werkveld van de Adviesraad. Annemarije van Overschot van Jeugdteams Leidse regio geeft een inleiding in de Leidse situatie en Peer van der Helm, lector aan de Hogeschool Leiden en bijzonder hoogleraar aan de UvA geeft een indringend beeld van de gevolgen van huidig beleid op jongeren in de gesloten jeugdzorg. Wethouder Kansengelijkheid, Jeugd & Onderwijs, Abdelhaq Jermoumi interviewt jongeren met ervaringen in de jeugdzorg.

12 december

- Beleidsplan armoede 2024-2028
- Terug- en vooruitblik themabijeenkomst brede werkveld
- Aanbod Leiden Leadership Programme, universiteit Leiden
- Initiatiefvoorstel gemeenteraad pilot jongerenraad
- Regiovisie huiselijk geweld en Kindermishandeling 2024-2028
- Terugblik werkbezoek stichting Lumen Holland Rijnland
- Regiotaxi Holland Rijnland

Dhr. P. van der Helm

Mevr. A. van Overschot

adviesraadsociaaldomeinleiden.nl

